

ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΚΛΙΜΑ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Δρ. Γεωργία Πασιαρδή

Βοηθός Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Abstract

The basic goal for this piece of research was to explore and analyze students' perceptions about the school climate (physical, social and learning climate) in their schools. The sample for the study was about 400, 6th grade students in elementary schools in Nicosia, Cyprus. A questionnaire was utilized for gathering the data. The main findings indicated that as far as the physical environment of the school, the perceptions of students are generally positive with regards to classrooms and laboratories. However, the school building and the school yard need to be improved. With regards to the social environment, the students believe that interpersonal relations between teachers and students and between students are guided by mutual respect and trust. Finally, with regards to the learning climate of the school, the students feel that their teachers respond well to their teaching duties, however, a group of students feels that their interests are not satisfied to a great extent from the lessons they are being taught at the school. Further they would like their teachers to inform them about their progress which is frequently monitored, albeit not many comments are conveyed to them.

Λέξεις – κλειδιά

Σχολικό κλίμα, φυσικό, κοινωνικό, μαθησιακό περιβάλλον, δημοτικά σχολεία

0. Εισαγωγή

Το θέμα του σχολικού κλίματος και η σπουδαιότητά του ως παράγοντα αποτελεσματικότητας έχει τονιστεί συστηματικά μέσα από τα ευρήματα διαφόρων ερευνητών οι οποίοι καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η θετική ατμόσφαιρα που επικρατεί στη σχολική μονάδα επηρεάζει βελτιωτικά τη μάθηση των μαθητών και την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών (Campo, 1993· Rosenholtz, 1989).

Στη σύγχρονη βιβλιογραφία έχουν δοθεί πολλοί ορισμοί για την έννοια του σχολικού κλίματος από διάφορους μελετητές. Το σχολικό κλίμα είναι το οργανωμένο περιβάλλον του σχολείου ως αποτέλεσμα των δυναμικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ των ψυχολογικών, ακαδημαϊκών και φυσικών παραμέτρων του σχολικού περιβάλλοντος. Η περιρρέουσα αυτή ατμόσφαιρα επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την ψυχική διάθεση και τον ενθουσιασμό των εκπαιδευτικών για την εκτέλεση του εκπαιδευτικού και διδακτικού τους έργου, (Jorde-Bloom, 1988), δημιουργεί υγιές μαθησιακό περιβάλλον για τους μαθητές (Freiberg, και Stein, 1999) και αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη και τη βελτίωση της κάθε σχολικής μονάδας.

Η εξέταση του σχολικού κλίματος τόσο στο επίπεδο του σχολείου όσο και στο επίπεδο της τάξης χρησιμοποιώντας εργαλεία, μέσα και μεθόδους των διάφορων επιστημονικών κλάδων και περιοχών πέραν της Παιδαγωγικής όπως της Κοινωνιολογίας, της Ανθρωπολογίας, της Ψυχολογίας, της Οικολογίας, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το θετικό σχολικό κλίμα χαρακτηρίζεται από ασφάλεια και σκοπό, στηρίζεται σε μία καλά οργανωμένη σχολική μονάδα με σαφείς διαδικασίες και δομές όπου εκπαιδευτικοί και μαθητές γνωρίζουν τους κοινούς στόχους της σχολικής μονάδας και εργάζονται για την πραγμάτωσή τους με πνεύμα συνεργασίας και ανοιχτής επικοινωνίας σε όλους τους τομείς του (Roueche και Baker, 1986· Lezotte, 1992).

Πιο απλά, το σχολικό κλίμα είναι το αποτέλεσμα της συνύπαρξης αλλά και της αλληλεπίδρασης διάφορων συστατικών που σχετίζονται με το φυσικό, το κοινωνικό και το μαθησιακό περιβάλλον (Johnson and Johnson, 1993). Σύμφωνα με τους Creemers και Reezigt (1999), *το φυσικό περιβάλλον* αναφέρεται στις φυσικές όψεις/πλευρές (κτήριο, αυλή, αίθουσες, εργαστήρια και εξοπλισμός, φωτισμός, κλιματισμός κτλ.) του κτηρίου και της τάξης. Το *κοινωνικό περιβάλλον* βασίζεται στους άτυπους και τυπικούς κανόνες που καθοδηγούν τις διαπροσωπικές σχέσεις μέσα στο σχολείο και στην τάξη. Περιλαμβάνει τις σχέσεις μαθητών και εκπαιδευτικών, τις σχέσεις των μαθητών μεταξύ τους και τις υπευθυνότητες/δραστηριότητες των μαθητών ως άτομα αλλά και ως οργανωμένη κοινότητα. Τέλος, *το μαθησιακό περιβάλλον* αναφέρεται στις συνθήκες που επικρατούν στην αίθουσα διδασκαλίας και στις διάφορες ενέργειες των δασκάλων και των μαθητών κατά τη διαδικασία της διδασκαλίας-μάθησης (Creemers, 1994). Ειδικότερα, περιλαμβάνει

ανάμεσα στα άλλα, τον προγραμματισμό του μαθήματος, τις δραστηριότητες και τις εργασίες (ομαδικές ή ατομικές) που ανατίθενται στους μαθητές, το κλίμα συνεργασίας και συμμετοχής των μαθητών και τη συστηματική παρακολούθηση, αξιολόγηση και ανατροφοδότηση σε θέματα της προόδου των μαθητών.

Με αφετηρία τις τρεις περιοχές που αναφέρθηκαν πιο πάνω και τα επιμέρους συστατικά που τις συνθέτουν, επιχειρήθηκε να μελετηθεί το σχολικό κλίμα υπό το πρίσμα των παιδιών. Στη συνέχεια ακολουθεί μια λεπτομερής παρουσίαση του σκοπού, των ερευνητικών ερωτημάτων και περιγραφή του ερωτηματολογίου και του δείγματος της έρευνας. Επίσης, παρουσιάζονται, αναλύονται και συζητούνται τα δεδομένα και τέλος, γίνονται προτάσεις για βελτίωση του σχολικού κλίματος.

1. Βασικός σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθούν και να συγκεντρωθούν οι αντιλήψεις και οι στάσεις των μαθητών της Στ' τάξης Δημοτικών Σχολείων της επαρχίας Λευκωσίας στην Κύπρο σε περιοχές σχετικές με το σχολικό κλίμα. Ειδικότερα, η έρευνα απέβλεπε στο να διερευνήσει:

1. τις απόψεις των μαθητών σε τρεις περιοχές του σχολικού κλίματος, (φυσικό, κοινωνικό και μαθησιακό περιβάλλον)
2. το βαθμό σημασίας που αποδίδουν οι μαθητές σε τέσσερα θέματα που σχετίζονται με τις πιο πάνω περιοχές του σχολικού κλίματος
3. αν υπάρχουν διαφορές στον τρόπο που περιγράφουν το σχολικό κλίμα οι μαθητές ανάλογα: α) με το φύλο τους, β) με τη θέση του σχολείου τους (πόλη-ύπαιθρος), και γ) το μέγεθος της τάξης τους.

2. Ερευνητικός σχεδιασμός

Για τη συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκε γραπτό ερωτηματολόγιο γιατί ήταν το καταλληλότερο μέσο διερεύνησης του σχολικού κλίματος με σκοπό τη γενική θεώρηση των απόψεων των μαθητών και στηρίχτηκε σε παρόμοιες έρευνες που έγιναν σε Δημοτικά Σχολεία ευρωπαϊκών χωρών (Creemers και Reeziq, 1999· MacBeath, 1999). Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τρία μέρη. Το πρώτο μέρος περιέχει τριάντα έξι δηλώσεις

που σχετίζονται με τις τρεις περιοχές του σχολικού κλίματος (φυσικό, κοινωνικό και μαθησιακό περιβάλλον). Το *φυσικό περιβάλλον* διερευνάται με δέκα δηλώσεις. Το *κοινωνικό περιβάλλον* με δώδεκα δηλώσεις και το *μαθησιακό περιβάλλον* με δεκατέσσερις δηλώσεις. Η κάθε δήλωση αξιολογείται σε κλίμακα πέντε διαβαθμίσεων όπου το 1 σημαίνει “καθόλου” και το 5 σημαίνει “πάρα πολύ”. Ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να κυκλώσουν τον αριθμό εκείνο που περιγράφει καλύτερα το κλίμα που επικρατεί στο σχολείο τους. Επίσης, εξετάστηκαν η εγκυρότητα και η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου. Η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου μετρήθηκε με τη μέθοδο της επανάληψης και υπολογίστηκε ο δείκτης αξιοπιστίας (Cronbach’s $\alpha=0.91$).

Στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου δίνονται τέσσερα θέματα που σχετίζονται με το κλίμα του σχολείου: μέθοδος διδασκαλίας, τήρηση κανονισμών στο σχολείο, σχολικό κτήριο-αίθουσες διδασκαλίας και σχέσεις δασκάλων-μαθητών. Τα θέματα αξιολογούνται σε κλίμακα τεσσάρων διαβαθμίσεων όπου το 1 θεωρείται το πιο σημαντικό και 4 το λιγότερο σημαντικό με σκοπό να εξακριβωθεί ο βαθμός σημασίας του κάθε ενός. Το τρίτο μέρος αποτελείται από τέσσερις ερωτήσεις κλειστού τύπου οι οποίες σχετίζονται με πληροφορίες δημογραφικού χαρακτήρα (φύλο, τάξη, θέση σχολείου κτλ.).

Το δείγμα της έρευνας το αποτελούσαν μαθητές της Στ’ τάξης, Δημοτικών Σχολείων από την πόλη και την επαρχία Λευκωσίας. Συγκεκριμένα, στην έρευνα περιλήφθησαν όλα τα Δημοτικά Σχολεία της επαρχίας Λευκωσίας και ακολούθησε τυχαία επιλογή έντεκα σχολείων που βρίσκονται στην πόλη αλλά και στην ύπαιθρο της επαρχίας Λευκωσίας. Συνολικά, στάλθηκαν 400 ερωτηματολόγια και απαντήθηκαν τα 392. Το δείγμα περιελάμβανε 52% αγόρια, 48% κορίτσια. Επίσης, 62% των συμμετοχόντων φοιτούσαν σε σχολεία της πόλης και 32% σε σχολεία της υπαίθρου.

3. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

3.1. Το φυσικό, κοινωνικό και μαθησιακό περιβάλλον υπό το πρίσμα των παιδιών

Για την ανάλυση των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν για την κάθε μια δήλωση που σχετίζεται με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα χρησιμοποιήθηκαν απλές στατιστικές αναλύσεις περιγραφικής στατιστικής (μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις) και οι απόψεις των συμμετεχόντων παρουσιάζονται με βάση τις τρεις περιοχές του σχολικού κλίματος.

Το φυσικό περιβάλλον υπό το πρίσμα των παιδιών

Εξετάζοντας τις δηλώσεις «οι μαθητές νιώθουν ασφαλείς όταν βρίσκονται στο χώρο του σχολείου» και «η ατμόσφαιρα στο σχολείο είναι ευχάριστη και φιλική για τους μαθητές» οι οποίες σχετίζονται με το φυσικό περιβάλλον του σχολείου, φάνηκε ότι στη μεγάλη τους πλειοψηφία (74%) οι μαθητές νιώθουν ασφάλεια στο φυσικό περιβάλλον του σχολείου τους και η ατμόσφαιρα σ' αυτό είναι ευχάριστη και φιλική. Επίσης, οι μαθητές υποστηρίζουν σχεδόν ομόφωνα ότι στο σχολικό χώρο υπάρχει ξεχωριστή αίθουσα διδασκαλίας (τάξη) για κάθε τμήμα, υπάρχουν οι απαραίτητες αίθουσες για τη διδασκαλία εξειδικευμένων μαθημάτων που είναι όμορφα διακοσμημένες, καθαρές και καλά εξοπλισμένες σύμφωνα με τις απαντήσεις τους στις αντίστοιχες δηλώσεις.

Όμως, περίπου οι μισοί μαθητές των Δημοτικών Σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα (52%) φαίνεται να μη νιώθουν πολύ ικανοποιημένοι με τις κτηριακές εγκαταστάσεις, την καθαριότητα του κτηρίου και την αυλή του σχολείου τους, σύμφωνα με τις απαντήσεις τους στις δηλώσεις «το σχολικό κτήριο είναι καθαρό και διατηρείται σε καλή κατάσταση» και «στη σχολική αυλή υπάρχουν οργανωμένοι χώροι ξεκούρασης».

Το κοινωνικό περιβάλλον υπό το πρίσμα των παιδιών

Η έρευνα στην περιοχή του κοινωνικού περιβάλλοντος έδειξε ότι στις σχολικές μονάδες οι διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών και μεταξύ μαθητών στηρίζονται στον αμοιβαίο σεβασμό και εμπιστοσύνη, σύμφωνα με τις απαντήσεις στις αντίστοιχες δηλώσεις. Ωστόσο, μόνο 55% των μαθητών φαίνεται να νιώθουν άνετα να πλησιάσουν τους δασκάλους τους για να εκφράσουν ανησυχίες και προβλήματά τους. Μάλιστα ένα στα τρία παιδιά φαίνεται να μη νιώθουν άνετα, σύμφωνα με τις απαντήσεις τους στη δήλωση, «Οι μαθητές νιώθουν άνετα να πλησιάσουν τους δασκάλους τους για να εκφράσουν ανησυχίες και προβλήματά τους». Ακόμη, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων (70%) δήλωσαν ότι οι μαθητές της τάξης τους αισθάνονται ότι υπάρχει μεταξύ τους αποδοχή και φιλία. Όμως, δε φαίνεται να υπάρχει ενδιαφέρον για την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων μεταξύ μαθητών μεγαλύτερων τάξεων με μαθητές μικρότερων τάξεων αφού λιγότεροι από τους μισούς σημείωσαν ότι ενδιαφέρονται

να έχουν τέτοιου είδους σχέσεις στη δήλωση, «Οι μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων ενδιαφέρονται να γνωρίσουν και να αναπτύξουν φιλικές σχέσεις με τους μαθητές μικρότερων τάξεων». Τέλος, οι δηλώσεις που σχετίζονται με τους σχολικούς κανονισμούς είναι: «οι μαθητές γνωρίζουν τους εσωτερικούς κανονισμούς του σχολείου που πρέπει να ακολουθούν», «οι μαθητές τηρούν τους εσωτερικούς κανονισμούς που έχουν θέσει από κοινού με τους δασκάλους τους», «οι δάσκαλοι εφαρμόζουν τους κανονισμούς του σχολείου δίκαια και με σταθερότητα». Με βάση τις απαντήσεις του δείγματος, φαίνεται ότι οι μαθητές στη μεγάλη τους πλειοψηφία (71%) γνωρίζουν τους εσωτερικούς κανονισμούς του σχολείου τους, αλλά μόνο οι μισοί περίπου τους τηρούν. Μάλιστα, ένας στους πέντε μαθητές φαίνεται να μην τηρούν τους κανονισμούς. Ταυτόχρονα, οι μαθητές θεωρούν ότι οι δάσκαλοι, στην πλειοψηφία τους (65%), εφαρμόζουν τους κανονισμούς του σχολείου δίκαια και με σταθερότητα αν και ένα σχετικά υψηλό ποσοστό (22%) έχει αντίθετη θέση στη συγκεκριμένη δήλωση.

Το μαθησιακό περιβάλλον υπό το πρίσμα των παιδιών

Στην περιοχή του μαθησιακού περιβάλλοντος, οι μαθητές, στη μεγάλη τους πλειοψηφία (78%), πιστεύουν ότι «οι δάσκαλοί τους είναι καλά προετοιμασμένοι για το μάθημα», «ακολουθούν μια λογική, βήμα προς βήμα πορεία για την παρουσίαση του μαθήματος» και «εξηγούν καλά και απαντούν ξεκάθαρα σε ερωτήματα που τους υποβάλλονται από τους μαθητές» σύμφωνα με τις απαντήσεις τους στις αντίστοιχες δηλώσεις.

Όμως, ένας στους πέντε μαθητές πιστεύει ότι α) δε γνωρίζει τι αναμένεται απ' αυτόν στο τέλος μιας εργασίας ή μιας δραστηριότητας και β) η κατ' οίκον εργασία που του ανατίθεται συμπληρώνεται δύσκολα, όπως διαπιστώθηκε στις απαντήσεις των δηλώσεων «οι μαθητές γνωρίζουν τι αναμένεται απ' αυτούς στο τέλος μιας εργασίας ή μιας σχολικής δραστηριότητας» και «οι δάσκαλοι αναθέτουν εργασία στο σπίτι η οποία συμπληρώνεται χωρίς δυσκολία».

Ακόμη, ένα υψηλό ποσοστό μαθητών (80%) φαίνεται να νιώθουν ικανοποιημένοι με δυο δηλώσεις που σχετίζονται με την παρακολούθηση και αξιολόγηση της προόδου τους. Ωστόσο, μόνον οι μισοί μαθητές σημείωσαν ότι κουβεντιάζουν προσωπικά με τους

δασκάλους τους για την πρόοδό τους απαντώντας τη δήλωση «οι δάσκαλοι κουβεντιάζουν προσωπικά με τους μαθητές τους για θέματα της προόδου τους».

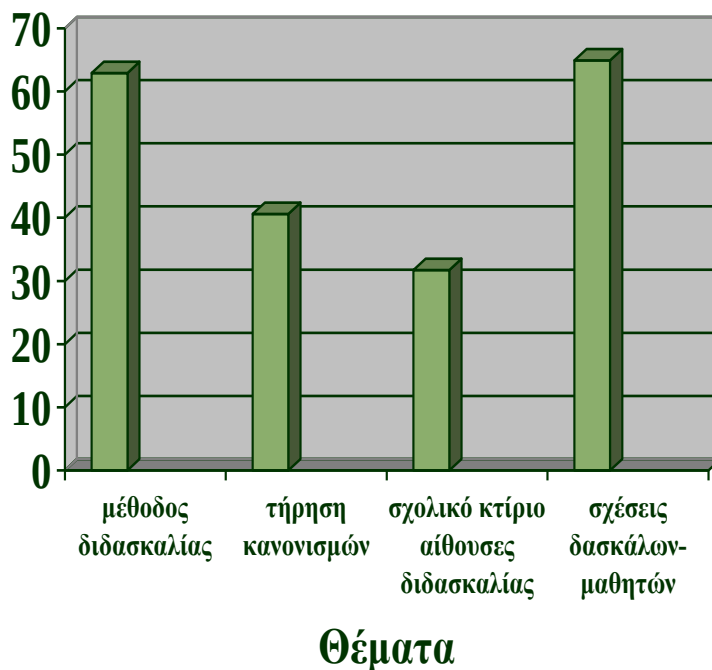
Τέλος, οι μαθητές, σε ένα σχετικά υψηλό ποσοστό (24%), νιώθουν ότι τα ενδιαφέροντά τους ικανοποιούνται λίγο μέσα από τα μαθήματα του σχολείου δίνοντας απάντηση στη δήλωση «Οι μαθητές νιώθουν ότι ικανοποιούνται τα ενδιαφέροντά τους με τα μαθήματα του σχολείου».

3.2. Βαθμός σημασίας

Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα διερευνούσε το βαθμό σημασίας που αποδίδουν οι μαθητές σε τέσσερα θέματα (μέθοδος διδασκαλίας, τήρηση κανονισμών, σχολικό κτήριο-αίθουσες διδασκαλίας, σχέσεις δασκάλων-μαθητών) που σχετίζονται με τις τρεις περιοχές του σχολικού κλίματος. Οι συμμετέχοντες δήλωσαν ως σημαντικότερο γι' αυτούς το θέμα «σχέσεις δασκάλων-μαθητών» (65%). Το θέμα «μέθοδος διδασκαλίας» θεωρείται από τους μαθητές ως το δεύτερο πιο σημαντικό (63%), «η τήρηση σχολικών κανονισμών» το τρίτο πιο σημαντικό (40%) και τελευταίο (ως προς το βαθμό σημασίας με ποσοστό 31%) το «σχολικό κτήριο-αίθουσες διδασκαλίας».

Γραφική παράσταση: Βαθμός σημασίας

Βαθμός σημαντικότητας

2.3. Στατιστικά σημαντικές διαφορές που υπάρχουν αναφορικά με το σχολικό κλίμα με βάση το φύλο, τον αριθμό των μαθητών στην τάξη και τη θέση του σχολείου (πόλη-ύπαιθρος)

Ένας άλλος στόχος της εμπειρικής έρευνας ήταν να εντοπίσει τυχόν διαφορές στον τρόπο που περιγράφουν το σχολικό κλίμα οι μαθητές ανάλογα με το φύλο τους, τη θέση του σχολείου τους (πόλη-ύπαιθρος) και τον αριθμό των μαθητών στην τάξη τους. Οι στατιστικές αναλύσεις έγιναν με το στατιστικό κριτήριο t μεταξύ των μαθητών και στους πίνακες που ακολουθούν περιλαμβάνονται μόνο οι απαντήσεις στις δηλώσεις των οποίων οι διαφορές μεταξύ των δυο ομάδων ήταν στατιστικά σημαντικές τουλάχιστο στο επίπεδο $p=.05$.

Στατιστικά σημαντικές διαφορές με βάση το φύλο επισημάνθηκαν στην περιοχή του κοινωνικού και του μαθησιακού περιβάλλοντος, όπως παρουσιάζονται στον πίνακα 1.

Συγκεκριμένα, στις δηλώσεις «οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί σέβονται και εμπιστεύονται ο ένας τον άλλο», «οι δάσκαλοι εφαρμόζουν τους κανονισμούς του σχολείου δίκαια και με σταθερότητα» και «οι μαθητές τηρούν τους εσωτερικούς κανονισμούς που έχουν θέσει από κοινού με τους δασκάλους τους» τα κορίτσια παρουσιάζονται πιο θετικά σε σύγκριση με τα αγόρια. Μια γενική παρατήρηση, με βάση την ανάλυση των δεδομένων, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα κορίτσια αισθάνονται πιο ικανοποιημένα από το κλίμα του σχολείου σε σχέση με τα αγόρια.

Πίνακας 1: Στατιστικά σημαντικές διαφορές που υπάρχουν αναφορικά με το σχολικό κλίμα που επικρατεί στα δημόσια σχολεία της Κύπρου με βάση το φύλο

Δηλώσεις	Μέσοι όροι	τιμές t	τιμές p
4. Οι δάσκαλοι αξιολογούν συστηματικά και με ποικίλους τρόπους (διαγωνίσματα, γραπτές εργασίες, projects κτλ.) την πρόοδο των μαθητών.	Αγόρι 4.00 Κορίτσι 4.23	-2.00	.046*
7. Οι δάσκαλοι εφαρμόζουν τους κανονισμούς του σχολείου δίκαια και με σταθερότητα.	Αγόρι 3.50 Κορίτσι 3.90	-2.78	.006*
11. Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί σέβονται και εμπιστεύονται ο ένας τον άλλο.	Αγόρι 3.55 Κορίτσι 3.89	-2.48	.014*
18. Οι αίθουσες διδασκαλίας και τα εργαστήρια είναι πολύ καλά εξοπλισμένα.	Αγόρι 3.66 Κορίτσι 3.96	-2.30	.022*
22. Στη σχολική αυλή υπάρχουν οργανωμένοι χώροι ξεκούρασης (π.χ. παγκάκια, κιόσκι).	Αγόρι 3.21 Κορίτσι 3.55	-2.11	.035*
23. Οι μαθητές τηρούν τους εσωτερικούς κανονισμούς που έχουν θέσει από κοινού με τους δασκάλους τους.	Αγόρι 3.36 Κορίτσι 3.61	-5.66	.000*
27. Οι μαθητές γνωρίζουν τους εσωτερικούς κανονισμούς του σχολείου που πρέπει να ακολουθούν.	Αγόρι 3.81 Κορίτσι 4.10	-2.36	.019*
29. Οι δάσκαλοι αναμένουν από τους μαθητές τους να επιτυγχάνουν στην εργασία τους.	Αγόρι 3.96 Κορίτσι 4.23	-2.36	.019*
35. Οι δάσκαλοι κουβεντιάζουν προσωπικά με τους μαθητές τους για θέματα της προόδου τους.	Αγόρι 3.24 Κορίτσι 3.62	-2.56	.011*

*Στατιστικώς σημαντική διαφορά $p < .05$

Στη συνέχεια ακολουθεί ο πίνακας με τις στατιστικά σημαντικές διαφορές με βάση τον αριθμό των μαθητών στην τάξη.

Πίνακας 2: Στατιστικά σημαντικές διαφορές που υπάρχουν αναφορικά με το σχολικό κλίμα που επικρατεί στα δημόσια σχολεία της Κύπρου με βάση τον αριθμό των μαθητών στην τάξη (15-20 παιδιά και 21-25 παιδιά)

Δηλώσεις	Μέσοι όροι		τιμές t	τιμές p
1. Το σχολικό κτήριο είναι καθαρό και διατηρείται σε καλή κατάσταση.	15-20 παιδιά 21-25 παιδιά	3.20 3.56	-3.08	.002*
2. Οι μαθητές της τάξης σου αισθάνονται ότι υπάρχει μεταξύ τους αποδοχή και φιλία.	15-20 παιδιά 21-25 παιδιά	3.60 4.09	-4.11	.000*
4. Οι δάσκαλοι αξιολογούν συστηματικά και με ποικίλους τρόπους (διαγωνίσματα, γραπτές εργασίες, projects κτλ.) την πρόοδο των μαθητών.	15-20 παιδιά 21-25 παιδιά	3.97 4.24	-2.21	.028*
9. Η μαθητική κοινότητα είναι καλά οργανωμένη (μαθητικά συμβούλια, όμιλοι ενδιαφερόντων).	15-20 παιδιά 21-25 παιδιά	3.48 4.13	-2.82	.000*
16. Οι μαθητές αναλαμβάνουν υπευθυνότητες (π.χ. παιδονομίας, διανομής βιβλίων κτλ.) μέσα στο σχολικό χώρο αλλά και στην τάξη τους.	15-20 παιδιά 21-25 παιδιά	3.45 3.87	-2.78	.006*
19. Η ατμόσφαιρα στο σχολείο είναι ευχάριστη και φιλική για τους μαθητές.	15-20 παιδιά 21-25 παιδιά	3.89 3.65	1.914	.056*
26. Οι αίθουσες διδασκαλίας είναι καθαρές.	15-20 παιδιά 21-25 παιδιά	3.54 4.10	-4.61	.000*

*Στατιστικώς σημαντική διαφορά $p < .05$

Οι διαφορές με βάση τον αριθμό των μαθητών στην τάξη (15-20 μαθητές και 21-25 μαθητές) παρατηρήθηκαν στο φυσικό και στο κοινωνικό περιβάλλον. Οι μαθητές των

τάξεων με 21-25 παιδιά φαίνονται να είναι πιο ικανοποιημένοι σε σύγκριση με τους μαθητές που ο αριθμός των παιδιών στην τάξη είναι 15-20 παιδιά σ' ό,τι αφορά το κοινωνικό περιβάλλον. Συγκεκριμένα, πιστεύουν ότι υπάρχει μεγαλύτερη αποδοχή και φιλία, η μαθητική κοινότητα είναι καλύτερα οργανωμένη και οι μαθητές αναλαμβάνουν υπευθυνότητες (π.χ. παιδονομία) μέσα στο σχολικό χώρο σε μεγαλύτερο βαθμό. Σ' ό,τι αφορά το φυσικό περιβάλλον, τα παιδιά των τάξεων με μεγάλο αριθμό μαθητών πιστεύουν ότι το σχολικό κτήριο είναι καθαρό και διατηρείται σε καλή κατάσταση, σε σύγκριση με τα παιδιά των τάξεων με μικρότερο αριθμό παιδιών στην τάξη. Ωστόσο, αυτή η ομάδα των μαθητών αξιολογεί τη δήλωση «η ατμόσφαιρα στο σχολείο είναι ευχάριστη και φιλική» πιο θετικά.

Στον πίνακα 3 παρουσιάζονται οι στατιστικά σημαντικές διαφορές με βάση τη θέση του σχολείου (πόλη-ύπαιθρος).

Πίνακας 3: Στατιστικά σημαντικές διαφορές που υπάρχουν αναφορικά με το σχολικό κλίμα που επικρατεί στα δημόσια σχολεία της Κύπρου με βάση τη θέση του σχολείου (σχολείο πόλης και σχολείο ύπαιθρου)

Δηλώσεις	Μέσοι όροι	τιμές t	τιμές p
2. Οι μαθητές της τάξης σου αισθάνονται ότι υπάρχει μεταξύ τους αποδοχή και φιλία	Σχολείο Πόλης 3.80 Σχολείο Υπαίθρου 4.09	-2.40	.012*
5. Στο σχολικό χώρο υπάρχει ξεχωριστή αίθουσα διδασκαλίας (τάξη) για κάθε τμήμα	Σχολείο Πόλης 4.42 Σχολείο Υπαίθρου 4.89	-4.46	.000*
9. Η μαθητική κοινότητα είναι καλά οργανωμένη (μαθητικά συμβούλια, όμιλοι ενδιαφερόντων).	Σχολείο Πόλης 3.77 Σχολείο Υπαίθρου 4.09	-2.39	.017*
10. Οι μαθητές γνωρίζουν τι αναμένεται απ' αυτούς στο τέλος μιας εργασίας ή μιας σχολικής δραστηριότητας	Σχολείο Πόλης 3.50 Σχολείο Υπαίθρου 3.89	-2.82	.005*
12. Στο σχολικό χώρο υπάρχουν οι απαραίτητες αίθουσες για τη διδασκαλία εξειδικευμένων μαθημάτων	Σχολείο Πόλης 4.55 Σχολείο Υπαίθρου 3.68	3.54	.000*

(π.χ. μουσικής, τέχνης, οικιακής οικονομίας, σχεδιασμού και τεχνολογίας).			
16. Οι μαθητές αναλαμβάνουν υπευθυνότητες (π.χ. παιδονομίας, διανομής βιβλίων κτλ.) μέσα στο σχολικό χώρο αλλά και στην τάξη τους.	Σχολείο Πόλης 3.49 Σχολείο Υπαίθρου 4.25	-5.66	.000*
18. Οι αίθουσες διδασκαλίας και τα εργαστήρια είναι πολύ καλά εξοπλισμένα.	Σχολείο Πόλης 4.02 Σχολείο Υπαίθρου 3.36	4.32	.000*
22. Στη σχολική αυλή υπάρχουν οργανωμένοι χώροι ξεκούρασης (π.χ. παγκάκια, κιόσκι).	Σχολείο Πόλης 3.61 Σχολείο Υπαίθρου 2.83	4.98	.000*
30. Οι περισσότεροι μαθητές είναι συνεπείς με τις υποχρεώσεις τους (π.χ. μαθήματα).	Σχολείο Πόλης 3.73 Σχολείο Υπαίθρου 3.45	-2.10	.036*
33. Στο σχολικό κτήριο υπάρχουν ειδικοί χώροι όπου εκτίθενται εργασίες των μαθητών (π.χ. πινακίδες κ.ά.).	Σχολείο Πόλης 3.70 Σχολείο Υπαίθρου 4.06	-2.48	.014*

*Στατιστικώς σημαντική διαφορά $p < .05$

Οι απαντήσεις των μαθητών που συμμετείχαν στην έρευνα με βάση τη θέση του σχολείου τους διαφοροποιήθηκαν στην περιοχή του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος. Οι μαθητές που φοιτούν σε σχολεία της πόλης φαίνεται να είναι πιο ικανοποιημένοι με το φυσικό περιβάλλον του σχολείου τους σε σύγκριση με τους μαθητές των σχολείων της υπαίθρου, γιατί στα σχολεία τους, όπως δήλωσαν, υπάρχουν ξεχωριστές αίθουσες διδασκαλίας (τάξη) για κάθε τμήμα, αίθουσες για τη διδασκαλία εξειδικευμένων μαθημάτων και ειδικοί χώροι όπου εκτίθενται οι εργασίες των μαθητών. Ωστόσο, οι μαθητές των σχολείων της υπαίθρου αισθάνονται πιο ικανοποιημένοι σε σύγκριση με τους μαθητές των σχολείων της πόλης όπως φαίνεται από τις παρακάτω δηλώσεις που σχετίζονται με το κοινωνικό περιβάλλον του σχολείου τους: «οι μαθητές αναλαμβάνουν υπευθυνότητες π.χ. παιδονομίας, διανομής βιβλίων κτλ. μέσα στο σχολικό χώρο αλλά και

στην τάξη τους» και «οι μαθητές της τάξης σου αισθάνονται ότι υπάρχει μεταξύ τους αποδοχή και φιλία».

4. Γενικά συμπεράσματα

Με βάση την ανάλυση των δεδομένων του ερωτηματολογίου για το κλίμα που επικρατεί σε τρεις περιοχές (φυσικό, κοινωνικό και μαθησιακό περιβάλλον) προκύπτουν οι ακόλουθες γενικές διαπιστώσεις.

A) Οι μαθητές της Στ' τάξης Δημοτικών Σχολείων της επαρχίας Λευκωσίας περιέγραψαν με θετικά σχόλια τις αίθουσες διδασκαλίας και τα εργαστήρια (εξοπλισμός, διακόσμηση κτλ.), αλλά πιστεύουν ότι οι κτηριακές εγκαταστάσεις και οι οργανωμένοι χώροι ξεκούρασης στην αυλή χρειάζονται βελτίωση.

B) Οι συμμετέχοντες στην έρευνα πιστεύουν ότι οι διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών και μεταξύ μαθητών στηρίζονται στον αμοιβαίο σεβασμό και εμπιστοσύνη, όμως μια μεγάλη ομάδα μαθητών δε νιώθουν άνετα να πλησιάσουν τους δασκάλους τους για να εκφράσουν ανησυχίες και προβλήματά τους. Επίσης, το κοινωνικό περιβάλλον στο σχολείο τους παρουσιάζει αδυναμίες σ' ό,τι αφορά τους εσωτερικούς κανονισμούς τους οποίους οι μαθητές γνωρίζουν αλλά δεν τηρούν συστηματικά.

Γ) Τέλος, σ' ό,τι αφορά το μαθησιακό περιβάλλον των σχολείων οι μαθητές νιώθουν ότι οι εκπαιδευτικοί προγραμματίζουν ποικιλία δραστηριοτήτων, ακολουθούν μια λογική και σταδιακή πορεία διδασκαλίας, ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών, επαινούν τις προσπάθειές τους και παρακολουθούν συστηματικά την πρόοδό τους. Όμως, μια ομάδα μαθητών σ' αυτή την έρευνα, αισθάνεται ότι τα ενδιαφέροντά τους δεν ικανοποιούνται σε μεγάλο βαθμό μέσα από τα μαθήματα του σχολείου και οι δάσκαλοι τους δεν κουβεντιάζουν όσο θα ήθελαν θέματα της πρόοδού τους. Τέλος, νιώθουν ότι το αναμενόμενο αποτέλεσμα μιας εργασίας δεν είναι γνωστό σ' αυτούς και η κατ' οίκον εργασία που τους ανατίθεται συμπληρώνεται δύσκολα.

5. Προτάσεις

Εξετάζοντας τις απόψεις των μαθητών σε περιοχές του σχολικού κλίματος (φυσικό, κοινωνικό και μαθησιακό περιβάλλον) μπορεί κανείς να διαπιστώσει ότι οι μαθητές των

Δημοτικών Σχολείων της επαρχίας Λευκωσίας φαίνεται γενικά να είναι ευχαριστημένοι με το υφισταμένο κλίμα αλλά υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης σε συγκεκριμένα συστατικά της κάθε μιας περιοχής. Έτσι, η παρουσίαση συγκεκριμένων εισηγήσεων θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση για βελτίωση του σχολικού κλίματος και γενικότερα της σχολικής μονάδας κάτι που αποτελεί ευθύνη όλων των εμπλεκομένων. Ενδεικτικά ακολουθεί σύντομη ανάπτυξη μερικών προτάσεων που θα μπορούσαν να βοηθήσουν προς αυτή την κατεύθυνση.

1. Βελτίωση των κτηριακών εγκαταστάσεων και η δημιουργία ή και ενίσχυση των χώρων ξεκούρασης και ψυχαγωγίας στο σχολείο. Η διαμόρφωση του φυσικού περιβάλλοντος του σχολείου και της τάξης σε ευχάριστο και ελκυστικό χώρο μάθησης ενισχύει το μαθησιακό περιβάλλον και κατά συνέπεια την επίδοση των μαθητών και την παραγωγικότητα των εκπαιδευτικών (Borich, 1999).
2. Αποδοχή, εσωτερίκευση και εφαρμογή των κανονισμών που υιοθετούνται από τους μαθητές. Οι κανονισμοί περιγράφουν τις αναμενόμενες συμπεριφορές των μαθητών, προλαβαίνουν προβλήματα απειθαρχίας και υποβοηθούν στην επίτευξη των στόχων (Emmer et al., 1997· Evertson, 1997). Η καθιέρωση κανονισμών σε συνδυασμό με την πρόβλεψη κυρώσεων όταν αυτοί δεν τηρούνται στο σχολείο και την τάξη θεωρείται ουσιαστική ενέργεια γιατί επενεργεί αποτρεπτικά στην εμφάνιση ανεπιθύμητης συμπεριφοράς και συμβάλλει στη δημιουργία θετικού μαθησιακού περιβάλλοντος.
3. Δημιουργία συνθηκών ανοιχτής επικοινωνίας. Μεγάλη σημασία αποδίδεται στην εδραίωση θετικής αλληλεπίδρασης και αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών αφού η επικοινωνία ως στοιχείο του θετικού σχολικού κλίματος ενδυναμώνει τη συνεκτικότητα μεταξύ των μελών και υποβοηθεί στη βελτίωση του κοινωνικού περιβάλλοντος (Hertz-Lazarowitz και Cohen, 1992). Οι εξάιρετοι εκπαιδευτικοί, με τη συμπεριφορά τους, εκδηλώνουν γνήσιο ενδιαφέρον προς τους μαθητές τους όσον αφορά τη ζωή τους, αφιερώνουν χρόνο έξω από τα πλαίσια μαθημάτων για ενασχόληση με τα προσωπικά αισθήματα, γνώμες, προβλήματα και ανησυχίες τους (Pashardi, 2003). Με αγάπη, σεβασμό, εμπιστοσύνη, ενθάρρυνση, στάση αποδοχής και χρησιμοποιώντας τη στρατηγική της ενεργητικής ακρόασης οι εκπαιδευτικοί βελτιώνουν το κοινωνικό περιβάλλον μέσω της επικοινωνίας και των διαπροσωπικών σχέσεων.

4. Ξεκάθαρη και σαφής εξήγηση των ανατιθέμενων εργασιών ή δραστηριοτήτων (ΓΝΩΡΙΖΩ ΤΙ ΨΑΧΝΩ) και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων. Η σαφήνεια στη διατύπωση των στόχων του μαθήματος και της εργασίας που οι μαθητές θα πρέπει να επιτελέσουν κατά τη διδασκαλία αυξάνει τη δυνατότητα του εκπαιδευτικού να παρουσιάζει ένα θέμα με τρόπο που να έχει νόημα και ενδιαφέρον για το μαθητή. Με τη σαφήνεια, την ακριβή και λεπτομερή επεξήγηση, την ανάλυση και τη διαβάθμιση σύνθετων εργασιών όπως και με τη συστηματική ανατροφοδότηση των μαθητών για την πορεία της εργασίας εξασφαλίζεται η επιτυχία και το αναμενόμενο αποτέλεσμα έτσι όπως γνωστοποιείται στην αρχή του μαθήματος (Borich, 1999· Πασιαρδής και Πασιαρδή, 2000).

5. Διαφοροποίηση διδασκαλίας με κριτήριο τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Τις περισσότερες φορές η σημερινή οργάνωση των τάξεων και των σχολείων γίνεται με τέτοιο τρόπο ωσάν οι μαθητές να είναι όμοιοι μεταξύ τους γι' αυτό και οι μαθητές νιώθουν ότι τα μαθήματα του σχολείου ικανοποιούν τα ενδιαφέροντά τους σε χαμηλό βαθμό. Οι μαθητές διαφέρουν στο βαθμό ετοιμότητας, στις εργασίες ή τα θέματα που τους ενδιαφέρουν και στο μαθησιακό προφίλ, χαρακτηριστικά που επιβάλλουν αλλαγή στην καθημερινή πρακτική των εκπαιδευτικών. Επομένως, οι εκπαιδευτικοί στηριζόμενοι στα πιο πάνω χαρακτηριστικά μπορούν να ενισχύσουν το μαθησιακό περιβάλλον της τάξης τους προχωρώντας σε διαφοροποίηση της εργασίας. Η διαφοροποίηση εργασίας δίνει ευκαιρίες ευελιξίας στον τρόπο εργασίας και έκφρασης, ενθαρρύνει τη συμμετοχή και δημιουργικότητα των μαθητών εξασφαλίζει αισθήματα ικανοποίησης και ευχαρίστησης για τον κάθε μαθητή.

6. Εμπλοκή των μαθητών στην αξιολόγηση της δικής τους μαθησιακής πορείας και μαθησιακών αποτελεσμάτων. Με αφετηρία την αρχή του εποικοδομητισμού όπου η μάθηση είναι αποτέλεσμα της ενεργητικής δράσης του ατόμου, η υιοθέτηση εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης π.χ. φάκελος επιτευγμάτων προσφέρει στους μαθητές ένα σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της αξιολόγησης, γιατί έμμεσα οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στην αυτοαξιολόγηση και αυτοβελτίωση της διδακτικής πράξης. Επιπλέον, εκπαιδευτικοί και μαθητές λειτουργούν ως συνέταιροι στη μάθηση και στην αξιολόγηση, αφού μαζί θέτουν από την αρχή κριτήρια αξιολόγησης, συναποφασίζουν το περιεχόμενο του φακέλου και κουβεντιάζουν την πορεία και την ποιότητα των εργασιών.

Συμπερασματικά, η διερεύνηση των απόψεων των μαθητών σε περιοχές του σχολικού κλίματος παρέχει ουσιαστικές πληροφορίες για την υφισταμένη κατάσταση του σχολικού κλίματος και προσανατολίζει την οποιαδήποτε μελλοντική δράση όλων των ενδιαφερομένων που θα επιθυμούσαν τη βελτίωσή του. Σίγουρα, η ανάπτυξη, η βελτίωση και η διατήρηση θετικού σχολικού κλίματος προϋποθέτει αφοσίωση, συνεχή προσπάθεια (Sweeney, 1988) και πίστη στην παραδοχή ότι το κλίμα της σχολικής μονάδας είναι ό,τι η προσωπικότητα για τον άνθρωπο (Πασιαρδή, 2001· Pashiardi, 2000).

Βιβλιογραφία

- Borich, G. (1999) *Effective Teaching Methods*. Columbus, Ohio, Merrill Publishing Company (3rd ed.).
- Campo, C. (1993) Collaborative School Cultures: How principals make a difference. *School Organization*, 13 (2), 119-125.
- Creemers, B. P. M. (1994) *The Effective classroom*. London, Cassell.
- Creemers, B. P. M. & Reezigt, G. J. (1999) The role of school and classroom climate in elementary school learning environments. In H. J. Freiberg (ed) *School Climate: Measuring, Improving and Sustaining Healthy Learning Environments*. London, Falmer Press.
- Emmer, E., Evertson, C., Clements, B., & Worsham, M. (1997) *Classroom management for secondary teachers*. Upper Saddle river, NJ, Prentice Hall.
- Evertson, C. (1997) *Classroom management for elementary teachers*: Needham, MA, Allyn & Bacon (4th ed.).
- Freiberg, H. J. & Stein, T. A. (1999) Measuring, improving and sustaining healthy learning environments. In H. J. Freiberg (ed) *School Climate: Measuring, Improving and Sustaining Healthy Learning Environments*. London, Falmer Press.
- Hertz-Lazarowitz, R. & Cohen, M. (1992) The school psychologist as a facilitator of a community-wide project to enhance positive learning climate in elementary schools. *Psychology in the schools*, 29(4), 348-358.
- Johnson, W. L., & Johnson, A. M. (1993) Validity of the quality of school life scale: A primary and second-order factor analysis. *Educational and Psychological Measurement*, 53(1), 145-153.
- Jorde-Bloom, P. (1988) Closing the Gap: An analysis of Teacher and Administrator Perceptions of Organizational Climate in the Early Childhood Setting. *Teaching and Teacher Education*, 4 (2), 111-120.
- Lezotte, L. W. (1992) *Effective schools practices that work*. Okemos, MI, Effective Schools Product Ltd.

- Lezotte, L. W. & Jacoby, B. C. (1990) *A guide to the school improvement process based on effective schools research*. Okemos, MI, Effective Schools Products Ltd.
- MacBeath, J. (1999) *Schools must speak for themselves: The case for school self-evaluation*. London, National Union of Teachers.
- Pashiardi, G. (2000) School climate in elementary and secondary schools: Views of Cypriot principals and teachers. *International Journal of Educational Management*, 14 (4 and 5), 224-237.
- Πασιαρδή, Γ. (2001) *Το σχολικό κλίμα: Θεωρητική ανάλυση και εμπειρική διερεύνηση των Βασικών Παραμέτρων του*. Αθήνα, Τυπωθήτω.
- Pashiardi, G. (2003) Excellent teachers in Texas: the 3Rs and 3Cs. *International Electronic Journal for Leadership and Learning*, 7(6).
- Πασιαρδής, Π., και Πασιαρδή, Γ. (2000) *Αποτελεσματικά Σχολεία: Πραγματικότητα ή Ουτοπία*. Αθήνα, Τυπωθήτω.
- Rosenholtz, S. (1989) *Teacher's workplace: The social Organization of Schools*. New York, Longman.
- Roueche J. E., & Baker, G. A. (1986) *Profiling excellence in America's schools*. Arlington, Virginia, The American Association of School Administrators.
- Sweeney, J. (1988) *Tips for Improving School Climate*. Arlington, VA, American Association of School Administrators.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α
ΣΧΟΛΙΚΟ ΚΛΙΜΑ-ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α'

Πιο κάτω παρουσιάζονται τριάντα έξι δηλώσεις που σχετίζονται με το κλίμα που επικρατεί στο περιβάλλον του σχολείου σας. Στις δηλώσεις που ακολουθούν σημειώσε με κύκλο τον αριθμό εκείνο που περιγράφει καλύτερα το κλίμα που επικρατεί στο σχολείο σου. Να θυμάσαι ότι το 1 σημαίνει "καθόλου" και το 5 σημαίνει "πάρα πολύ". Παρακαλώ να απαντήσεις σε όλες τις δηλώσεις.

Πόσο ισχύουν τα πιο κάτω στην περίπτωση του δικού σου σχολείου;

1. Το σχολικό κτίριο είναι καθαρό και διατηρείται σε καλή κατάσταση.

Κ 1 2 3 4 5

2. Οι μαθητές της τάξης σου αισθάνονται ότι υπάρχει μεταξύ τους αποδοχή και φιλία.

Κ 1 2 3 4 5

3. Το πρόγραμμα του σχολείου δίνει ευκαιρίες στο μαθητή να συμμετέχει σε ποικίλες δραστηριότητες π.χ. αθλητικές, καλλιτεχνικές.

Κ 1 2 3 4 5

4. Οι δάσκαλοι αξιολογούν συστηματικά και με ποικίλους τρόπους (διαγωνίσματα, γραπτές εργασίες, projects κτλ.) την πρόοδο των μαθητών.

Κ 1 2 3 4 5

5. Στο σχολικό χώρο υπάρχει ξεχωριστή αίθουσα διδασκαλίας (τάξη) για κάθε τμήμα.

Κ 1 2 3 4 5

6. Οι μαθητές αισθάνονται ασφαλείς όταν βρίσκονται στο χώρο του σχολείου.

Κ 1 2 3 4 5

7. Οι δάσκαλοι εφαρμόζουν τους κανονισμούς του σχολείου δίκαια και με σταθερότητα.

Κ 1 2 3 4 5

8. Οι αίθουσες διδασκαλίας είναι όμορφα διακοσμημένες.

Κ 1 2 3 4 5

9. Η μαθητική κοινότητα είναι καλά οργανωμένη (μαθητικά συμβούλια, όμιλοι ενδιαφερόντων).

Κ 1 2 3 4 5

10. Οι μαθητές γνωρίζουν τι αναμένεται απ' αυτούς στο τέλος μιας εργασίας ή μιας σχολικής δραστηριότητας.

Κ 1 2 3 4 5

11. Οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί σέβονται και εμπιστεύονται ο ένας τον άλλο.

Κ 1 2 3 4 5

12. Στο σχολικό χώρο υπάρχουν οι απαραίτητες αίθουσες για τη διδασκαλία εξειδικευμένων μαθημάτων (π.χ. μουσικής, τέχνης, οικιακής οικονομίας, σχεδιασμού και τεχνολογίας).

Κ 1 2 3 4 5

13. Οι δάσκαλοι δίνουν στους μαθητές ευκαιρίες να συνεργάζονται μεταξύ τους και να συμμετέχουν στο μάθημα.

Κ 1 2 3 4 5

14. Το σχολικό περιβάλλον είναι φιλικό για τους γονείς των μαθητών.

Κ 1 2 3 4 5

15. Οι δάσκαλοι αναθέτουν εργασία στο σπίτι η οποία συμπληρώνεται χωρίς δυσκολία.

Κ 1 2 3 4 5

16. Οι μαθητές αναλαμβάνουν υπευθυνότητες (π.χ. παιδονομίας, διανομής βιβλίων κτλ) μέσα στο σχολικό χώρο αλλά και στην τάξη τους.

Κ 1 2 3 4 5

17. Οι δάσκαλοι είναι καλά προετοιμασμένοι για το μάθημα.

Κ 1 2 3 4 5

18. Οι αίθουσες διδασκαλίας και τα εργαστήρια είναι πολύ καλά εξοπλισμένα.

Κ 1 2 3 4 5

19. Η ατμόσφαιρα στο σχολείο είναι ευχάριστη και φιλική για τους μαθητές.

Κ 1 2 3 4 5

20. Οι δάσκαλοι παρακολουθούν συστηματικά την πρόοδο των μαθητών.

Κ 1 2 3 4 5

21. Οι μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων ενδιαφέρονται να γνωρίσουν και να αναπτύξουν φιλικές σχέσεις με τους μαθητές μικρότερων τάξεων.

Κ 1 2 3 4 5

22. Στη σχολική αυλή υπάρχουν οργανωμένοι χώροι ξεκούρασης (π.χ. παγκάκια, κιόσκι).

Κ 1 2 3 4 5

23. Οι μαθητές τηρούν τους εσωτερικούς κανονισμούς που έχουν θέσει από κοινού με τους δασκάλους τους.

Κ 1 2 3 4 5

24. Οι δάσκαλοι επαινούν και ενθαρρύνουν τους μαθητές τους όταν επιτυγχάνουν στην εργασία τους.

Κ 1 2 3 4 5

25. Οι δάσκαλοι εξηγούν καλά και απαντούν ξεκάθαρα σε ερωτήματα που τους υποβάλλονται από τους μαθητές στο μάθημα.

K	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

26. Οι αίθουσες διδασκαλίας είναι καθαρές.

K	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

27. Οι μαθητές γνωρίζουν τους εσωτερικούς κανονισμούς του σχολείου που πρέπει να ακολουθούν.

K	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

28. Οι δάσκαλοι οργανώνουν διάφορες δραστηριότητες ανάλογα με το θέμα του μαθήματος.

K	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

29. Οι δάσκαλοι αναμένουν από τους μαθητές τους να επιτυγχάνουν στην εργασία τους.

K	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

30. Οι περισσότεροι μαθητές είναι συνεπείς με τις υποχρεώσεις τους (π.χ. μαθήματα).

K	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

31. Οι μαθητές νιώθουν άνετα να πλησιάσουν τους δασκάλους τους για να εκφράσουν ανησυχίες και προβλήματά τους.

K	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

32. Οι εκπρόσωποι της μαθητικής κοινότητας συνεργάζονται αρμονικά με τη διεύθυνση του σχολείου.

K	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

33. Στο σχολικό κτίριο υπάρχουν ειδικοί χώροι όπου εκτίθενται εργασίες των μαθητών (π.χ. πινακίδες κ.ά.)

K	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

34. Οι δάσκαλοι ακολουθούν μια λογική, βήμα προς βήμα πορεία για την παρουσίαση του μαθήματος.

K	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

35. Οι δάσκαλοι κουβεντιάζουν προσωπικά με τους μαθητές τους για θέματα της προόδου τους.

K	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

36. Οι μαθητές νιώθουν ότι ικανοποιούνται τα ενδιαφέροντά τους με τα μαθήματα του σχολείου.

K	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

ΜΕΡΟΣ Β'

Πιο κάτω δίνονται τέσσερα θέματα που σχετίζονται με το κλίμα του σχολείου. Πόσο σημαντικά είναι τα θέματα αυτά για σένα; Βάλε τον αριθμό 1 στο πιο σημαντικό (κατά την άποψή σου), 2 στο λιγότερο σημαντικό, 3 στο επόμενο κτλ. Ο αριθμός 4 θα αντιπροσωπεύει το θέμα που είναι λιγότερο σημαντικό για σένα.

Μέθοδος διδασκαλίας (ο τρόπος που γίνεται το μάθημα)

☐

Τήρηση κανονισμών στο σχολείο

☐

Σχολικό κτίριο-αίθουσες διδασκαλίας

☐

Σχέσεις δασκάλων μαθητών

☐

ΜΕΡΟΣ Γ'

Συμπληρώστε με ένα (✓) ό,τι ισχύει στην περίπτωση σας.

1. Φύλο

Αγόρι

☐

Κορίτσι

☐

2. Τάξη/Τμήμα

Στ'1

☐

Στ'2

☐

Στ'3

☐

3. Αριθμός μαθητών στην τάξη

15-20 παιδιά

☐

21-25 παιδιά

☐

26 και πάνω παιδιά

☐

4. Το σχολείο μου βρίσκεται

Στην πόλη

☐

Στην ύπαιθρο

☐

Ευχαριστώ θερμά για τη συνεργασία σας.